

Bevarandeplan Natura 2000

Långharsholmen SE0710016

Foto: John Granbo

Namn:	Långharsholmen
Områdeskod:	SE0710016
Områdestyp:	SAC 2011-03 SPA 2000-07
Areal:	108 hektar
Skyddsform:	Naturreservat, Långharsholmen, 2202015
Kommun:	Sundsvall
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	692984/158602
Karta:	17H 5H
Ägarförhållanden:	statligt
Uppdaterad:	2018-12

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet	3
2.2 Ingående fåglar enligt fågeldirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	5
4.1 Allmän områdesbeskrivning	5
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	6
5.1 För området i dess helhet	6
5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.....	6
5.3 För ingående arter enligt fågeldirektivet	7
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	8
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	9
7.1 Områdesskydd.....	8
7.2 Skötsel	10
8. BEVARANDESTATUS	10
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	10
10. REFERENSER	11
11. KARTOR	12

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekade att ingå i Natura 2000-nätverket enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyper (tabell 1). Det främsta motivet till utpekandet är att området innehåller de prioriterade naturtyperna strandängar vid Östersjön och artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Naturtyp</i>	<i>Areal (ha)</i>	<i>Andel (%)</i>
1140	Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten	27	25
1630	*Strandängar vid Östersjön	13	12
6270	*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	2	2

*) = Prioriterad naturtyp.

2.2 Ingående fåglar enligt fågeldirektivet

Området är utpekade att ingå i Natura 2000-nätverket enligt Fågeldirektivet mot bakgrund av att det inom området finns flera fågelarter som ingår i fågeldirektivets bilaga 1, även övriga våtmarksfåglar vilka inte ingår i bilaga 1, förekommer inom området (tabell 2).

Tabell 2. Ingående fåglar enligt fågeldirektivet

<i>Kod</i>	<i>Art</i>
A045	Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>
A050	•Bläsand <i>Anas penelope</i>
A055	•Årta <i>Anas querquedula</i>
A056	•Skedand <i>Anas clypeata</i>
A062	•Bergand <i>Aythya marila</i>
A068	Salskrake <i>Mergus albellus</i>
A072	Bivråk <i>Pernis apivorus</i>
A082	Blå kärrhök <i>Circus cyaneus</i>
A098	Stenfalk <i>Falco columbarius</i>
A130	•Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>
A150	•Myrsnäppa <i>Limicola falcinellus</i>
A151	Brushane <i>Philomachus pugnax</i>
A156	•Rödspov <i>Limosa limosa</i>
A157	Myrspov <i>Limosa lapponica</i>
A161	•Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>
A162	•Rödbena <i>Tringa totanus</i>
A164	•Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i>
A166	Grönbena <i>Tringa glareola</i>
A170	Smalnäbbad simsnäppa <i>Phalaropus lobatus</i>
A171	Dvärgmåsar <i>Larus minutus</i>
A193	Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>
A194	Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>

•) = övrig våtmarksfågel.

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För de enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Långharsholmen är en ö vid Alnös nordöstra ände. Ön innehåller några av länets värdefullaste havsstrandängar och är en mycket viktig rastfågellokal för regionen. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och upprätthålla de prioriterade naturtyperna strandängar vid Östersjön och Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ.

Långharsholmen är skyddat som naturreservat. Området har en lång historia av traditionell hävd genom slåtter och bete. Om området växer igen kommer naturtyperna att förloras och även dess betydelse som en viktig rast och häckningslokal för många fågelarter. Det är därför av yttersta vikt att området fortsätter att hållas öppet genom årlig hävd av betande djur. I tabell 3 och 4 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
1140, Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 27 ha. • Naturlig hydrologisk regim råder.
1630, Strandängar vid Östersjön	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 13 ha. • Naturtypen skall vid betessäsongens slut vara väl

	avbetad. <ul style="list-style-type: none"> • Ingen förekomst av bladvass inom naturtypen. • Ingen förekomst av igenväxningsvegetation inom naturtypen.
6270, Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 2 ha. • Naturtypen skall vid betessäsongen vara väl avbetad. • Ingen förekomst av igenväxningsvegetation inom naturtypen.

Tabell 4. Bevarandemål för ingående arter i fågeldirektivet.

<i>Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
A045, Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i> A056, Skedand <i>Anas clypeata</i> A130, Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i> A162, Rödbena <i>Tringa totanus</i> A193, Fisktärna <i>Sterna hirundo</i> A194, Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Häckar årligen inom eller i nära anslutning till området. • Området ska årligen hävdas och hållas öppet
A050, Bläsand <i>Anas penelope</i> A164, Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i> A166, Grönben <i>Tringa glareola</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Besöker årligen rastlokalen under vår- och höststräck. • Rastlokalen ska årligen hävdas och hållas öppen.
A055, Ärt <i>Anas querquedula</i> A068, Salskrake <i>Mergus albellus</i> A062, Bergand <i>Aythya marila</i> A072, Bivråk <i>Pernis apivorus</i> A082, Blå kärrhök <i>Circus cyaneus</i> A098, Stenfalk <i>Falco columbarius</i> A150, Myrsnäppa <i>Limicola falcinellus</i> A151, Brushane <i>Philomachus pugnax</i> A156, Rödspov <i>Limosa limosa</i> A157, Myrspov <i>Limosa lapponica</i> A161, Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i> A170, Smalnäbbad simsnäppa <i>Phalaropus lobatus</i> A171, Dvärgmå <i>Larus minutus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Förutsättningar ska finnas för att arterna årligen ska kunna rasta eller födosöka inom eller i anslutning till området. • Rastlokalen ska årligen hävdas och hållas öppen.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning.

Långharsholmen är en ö utanför nordöstra delen av Alnö, Sundsvalls kommun. Området är tillsammans med Stornäsets betade strandängar en av de förnämaste rastfågellokalerna i Västernorrlands län. Långharsholmens betade havsstrandängar och grunda dy- och sandstränder en välbesökt rastlokal av främst änder och vadare. Fram till 2016 har totalt 111 fågelarter observerats inom Långharsholmens naturreservat. Strandängarnas vegetation är präglad av det årliga betet. Områdets säregna geologi med bland annat kalkrika bergarter avspeglas i förekomsten av kalkgynnade arter.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Långharsholmens havsstrandängar har hävdats kontinuerligt allt sedan strandängarna höjs upp ur havet i och med landhöjningen. Strandängarna är helt beroende av en årlig beteshävd. Utan denna beteshävd kommer ängarna att växa igen och området förlorar sitt värde bland annat som rastlokal för fåglar. I och med landhöjningen kommer ständigt ny mark att bildas men igenväxningen med lövsly ökar också när marken blir torrare. Historiskt har sannolikt lantbrukare "bekämpat" slyet för att inte förlora värdefull ängsmark. Kreatursbetet och fortsatt lövslybekämpning är ett måste för att områdets ekologiska värde ska bibehållas på lång sikt.

5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

1140, Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten, definieras som grunda, sandiga och leriga bottnar som delvis exponeras vid lågvatten. Bottnarna täcks vanligtvis av blågrönalger, kiselalger och bandtång. Naturtypen påverkas både från havet och land.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God vattenkvalitet är viktigt så att inte de typiska makroalgerna konkurreras ut av snabbväxande trådalger eller att naturtypen påverkas av olja och kemikalier.
- Bottnen måste också blottas vid lågvatten så att en riklig förekomst av bottenfauna är möjlig, vilket ger upphov till ett rikt fågelliv.

1630, Strandängar vid Östersjön, definieras som strandbetesmarker och strandängar vid Östersjön av boreal typ men en salinitet under 1,5 % och i regel en lågvuxen vegetation. Dessa är eller har nyligen varit påverkade av slåtter och/eller betesdrift. Vegetationen är mer eller mindre tydligt zonerad och påverkas av landhöjningen. Floran och faunan är artrik.

Förutsättningar för att gynnsam bevarandestatus:

- Kontinuerlig och årlig kreaturshävd av strandängarna.
- Ett tidigt betespåsläpp är viktigt för att avbetningen ska bli effektiv.
- God vatten kvalitet är nödvändigt både för betesdjuren och för naturtypen. Näringsämnesbalansen får inte påverkas genom tillförsel av näring.
- Sly och igenväxningsvegetation måste ständigt röjas bort.

6270, Artrika torra – friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, definieras som torra till friska gräsmarker i låglandet, ofta på kalkfattig grund, med lång kontinuitet av betesdrift. Markerna kan i tidigare skeden ha varit hävdade genom slåtter. De är mer eller mindre ogödslade och har en artrik vegetation av hävdgynnade kärlväxter och svampar. Träd kan förekomma, dock får trädskiktets krontäckning inte överstiga 25 %. Vid tätare krontäckning övergår typen i 9070. Naturtypen uppvisar i landet en mycket stor variation. De torra typerna kan vara örtrika, vara av fårsvingeltyp eller vara hållmarkstorrängar. De friska typerna utgörs av ängsartade rödvensamhällen, örtrika typer, artrika fårsvingelsamhällen eller samhällen av skogsnäva-typ.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Slåtter (inklusive höbärgning och eventuellt efterbete) alternativt bete samt röjning av igenväxningsvegetation. Skötseln utformad enligt objektets speciella natur- och kulturvärden för fält-, busk- och trädskikt.
- Objektets hävdhistoria bör i första hand vara vägledande för den fortsatta skötseln.

- Högst 25 % krontäckning av träd och buskar.
- I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

5.3 För ingående arter enligt fågeldirektivet

A045, Vitkindad gås (*Branta Leucopsis*) häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten. För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek (4 300 par, 1998). Nya häckningslokaler har påträffats kontinuerligt de senaste 20 åren. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser starka häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran. Arten utnyttjar Långharsholmen som häckningslokal.

A050, Bläsand (*Anas penelope*) förekommer som häckfågel främst i norra Sverige, men också i mer begränsad omfattning i södra delen av landet. Den häckar vanligen i sjöar med vegetationsrika stränder. Fodosök sker på grunt vatten. Under vår och höst rastar arten i miljöer som liknar häckningsmiljöerna. Den har även under senare tid ökat som övervintrare i södra Sverige. Långharsholmen utnyttjas främst som rastlokal.

A068, Salskrake (*Mergus albellus*) häckar sällsynt i norra Sverige i sjö- och tjärnrika områden. Den föredrar skogsomgärdade sjöar med rik växtlighet. De övervintrar i Östersjön och längst Nordsjöskusten. Gynnsam bevarandestatus uppnås först när stammen har ökat. Några åtgärder för att nå dit är att övervintringsplatserna hålls gift- och oljefria, skogsbruket visar hänsyn längst lämpliga häckningsmiljöer. Arten kan påverkas av andra hot utanför EU:s gränser, främst inom Ryssland, som kan påverka bevarandestatusen negativt. Arten utnyttjar sällsynt Långharsholmen som rastlokal.

A082, Blå kärrhök (*Circus cyaneus*) häckar på marken i öppen terräng av olika karaktär. Födan fångas likaså i öppna miljöer och består främst av fåglar och smågnagare. De flesta övervintrar i Västeuropa. Populationen av blå kärrhök har minskat under senare år bland annat på grund av miljögifter, minskad areal öppen gräsmark och mindre populationer av gnagare. Gynnsam bevarandestatus uppnås först då halten av miljögifter minskar och det finns tillräckligt stora arealer öppen gräsbevuxen mark. Längst flyttsträcket måste det finnas lämpliga rastlokaler. Långharsholmen utnyttjas sällsynt som rastlokal.

A098, Stenfalk (*Falco columbarius*) häckar främst i fjällbjörkskogen i norra Sverige. Tidigare häckade den även i jordbrukslandskapet men rationaliseringen av jordbruket har missgynnat arten. De övervintrar vanligtvis i Västeuropas kustområden. Stenfalken är en småfågel-specialist men fångar också smågnagare vid riklig tillgång. Gynnsam bevarandestatus uppnås så länge halten av miljögifter är liten. Långharsholmen utnyttjas främst som rastlokal men kan även vara en lämplig häckningslokal.

A151, Brushane (*Philomachus pugnax*) häckar främst i norra Europa. Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar. Gynnsam bevarandestatus uppnås då det finns lämpliga, tillräckligt stora häckningsarealer med bibehållen öppen karaktär och

normal hydrologisk regim. Arten kan påverkas av andra hot utanför EU:s gränser som kan påverka bevarandestatusen negativt. Långharsholmen är främst en rastlokal men häckningar kan sannolikt förekomma enstaka år.

A157, Myrspov (*Limosa lapponica*) häckar mycket sällsynt i nordligaste Sverige på tundran, bland annat i Sjaunja. De övervintrar i Västeuropa. Arten kan påverkas av andra hot utanför EU:s gränser, främst inom Ryssland, som kan påverka bevarandestatusen negativt. Myrspov förekommer sällsynt som rastfågel på Långharsholmen. Trots att Sverige hyser ett litet bestånd är världspopulationen stor och inte hotad. I Västeuropa övervintrar cirka 125 000 fåglar.

A166, Grönbena (*Tringa glareola*) häckar i allmänhet på norrländska myrar och längst sankastränder. Arten kräver öppet vatten i anslutning till häckningsområdet. Den flyttar söderut och övervintrar i Afrika. Längst sträcket måste det finnas lämpliga rastlokaler. I Sverige häckar rimligtvis 50 000 - 100 000 individer. Bevarandestatusen uppnås så länge det finns ett stort antal öppna och naturligt fungerande myrsystem och hävdade stränder.

A170, Smalnäbbad simsnäppa (*Phalaropus lobatus*) häckar i norra Europa i anslutning till fisktomma sjöar eller tjärnar både i inlandet och längst kusten. Födan består främst av mindre vattenlevande djur och insekter. Den flyttar till indiska oceanen där övervintring sker. Gynnsam bevarandestatus uppnås då det finns häckningsplatser med fisktomma mindre vatten och myrsystem med naturlig hydrologi. Rastlokaler längst sträcket är likaså viktigt. Långharsholmen unyttjas sällsynt som rastlokal.

A193, Fisktärna (*Sterna hirundo*) och A194, Silvertärna (*Sterna paradisaea*) kräver störningsfria och rovdjursfria häckningsplatser inom sötvattenssjöar eller längst kusten. De flyttar långt söderut till Afrikas kuster och Södra ishavet. Längst sträcket måste det finnas lämpliga rastlokaler. Under häckningssäsongen måste de ha god tillgång till fiskrika sjöar eller grunda kustområden. Gynnsam bevarandestatus uppnås så länge arterna kan häcka ostörda och det finns tillgång till föda. Arterna kan påverkas av andra hot utanför EU:s gränser som kan påverka bevarandestatusen negativt.

6. Hot mot Natura 2000 området

Långharsholmen är skyddat som naturreservat vilket innebär att det i reservatsbeslutet finns föreskrifter som reglerar verksamheter och skötsel inom reservatet. Det främsta hotet för områdets helhet är utebliven årlig kreaturshävd vilket kommer att resultera i att området växer igen och att livsmiljöerna och dess arter påverkas negativt. Andra större hot mot området är försämrade vattenkvalité och ändrad hydrologisk regim (utanför den naturliga landhöjningen). I tabell 5 presenteras hot mot de olika naturtyperna och arterna.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel utan måste lösas i den politiska debatten. I övervakningsarbetet är det viktigt att i mån av resurser redovisa hur de globala problemen utvecklas på såväl objekts- som länsnivå. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt natura 2000 objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 5. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets naturtyper och fågelarter negativt

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Hot</i>
1140, Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten.	<ul style="list-style-type: none"> • Övergödning kan göra att snabbväxande trådalger konkurrerar ut bandtång och andra makroalger. • Fasta fiskeredskap. • Utsläpp av kemikalier och olja. • Ökat fiske kan mekaniskt skada botten eller påverka artsammansättningen. • Exploatering t.ex. bryggor och pirar på eller i närheten av naturtypen
1630, Strandängar vid Östersjön	<ul style="list-style-type: none"> • Utebliven kreaturshävd. • Igenväxning av både större gräs, buskar och träd. • För intensivt betetryck så grässvålen försvinner. • Näringsläckage eller näringstillförsel inom området eller från omgivningen. • Dränering, förändring av hydrologin. • All form av markexploatering.
6270, Artrika torra-friska låglands-gräsmarker av fennoskandisk typ	<ul style="list-style-type: none"> • Utebliven eller olämplig skötsel (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk mm). • Tillskottsutfodring av ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. • Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
A045, Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i> A056, Skedand <i>Anas clypeata</i> A130, Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i> A162, Rödbena <i>Tringa totanus</i> A193, Fisktärna <i>Sterna hirundo</i> A194, Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Häckningslokalen/livsmiljön/naturtypen förstörs. • Störningar från båtar och friluftsliv • Igenväxning av strandängen och stranden. • Mink. • Ackumulering av miljögifter.
A055, Årta <i>Anas querquedula</i> A050, Bläsand <i>Anas penelope</i> A062, Bergand <i>Aythya marila</i> A068, Salskrake <i>Mergus albellus</i> A072, Bivråk <i>Pernis apivorus</i> A082, Blå kärrhök <i>Circus cyaneus</i> A098, Stenfalk <i>Falco columbarius</i> A150, Myrsnäppa <i>Limicola falcinellus</i> A151, Brushane <i>Philomachus pugnax</i> A157, Myrspov <i>Limosa lapponica</i> A156, Rödspov <i>Limosa limosa</i> A161, Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i> A164, Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i> A166, Grönbena <i>Tringa glareola</i> A170, Smalnäbbad simsnäppa <i>Phalaropus lobatus</i> A171, Dvärgmås <i>Larus minutus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Rastlokalen/livsmiljön/naturtypen förstörs. • Störningar från båtar och friluftsliv. • Igenväxning av strandängen och stranden. • Ändrad hydrologi och markförhållanden.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat sedan 1973 enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som det

kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000-område. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Det är mycket viktigt att Långharsholmen fortsätter att betas eftersom djurens närvaro på strandängarna är nödvändig och av högsta betydelse för naturtypernas och arternas fortlevnad. Djuren måste vara på plats tidigt på våren så fort vegetationssäsongen har börjat, detta för att de ska hinna med att beta av hela arealen på ett bra sätt. Antalet djur på strandängarna anpassas efter årstiden och samtliga flyttas till annan plats utanför Långharsholmen på hösten eftersom stödutfodring inte får ske inom området. Det här är viktigt för att undvika att marken söndertrampas och utsätts för indirekt tillskottsnäring. Sly måste bekämpas årligen på de idag befintliga öppna ytorna. Albården bekämpas ständigt för att inte arealen strandäng ska minska. Om möjligt bibehålls en kantzon mot strandängen med ris, buskar och mindre träd innan alskogen tar vid.

Stränderna och lerbottnar hålls fria från skräp och drivmaterial. Naturligt material såsom hela träd eller delar av träd kan med fördel ligga kvar på stränderna för att fungera som substrat åt insekter och kryptogamer. Städning sker varje sommar. Tabell 6 visar en sammanfattning av planerade skötselåtgärder.

Tabell 6. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Delområde</i>	<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Strandängen	Beteshävd av nötdjur	Årligen	1
Strandängen	Röjning av igenväxningsvegetation	Årligen	2
Alskogen	Fri utveckling	Tillsvidare	1
Stranden	Rensa stranden från skräp och sly	Årligen	2

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området som helhet är gynnsam då det årligen hävdas av ett stort antal nötdjur samt att igenväxningsvegetation tas bort med jämna mellanrum.

De utpekade fåglarna har enligt artdatabanken gynnsam bevarandestatus i ett nationellt perspektiv. Det går inte att definiera bevarandestatusen för dessa arter på ett lokalt plan. Men så länge Långharsholmen är hävdad och öppet är förutsättningarna på det lokala planet gynnsam.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

10. Referenser

Fågeldirektivet, Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, svensk översättning

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

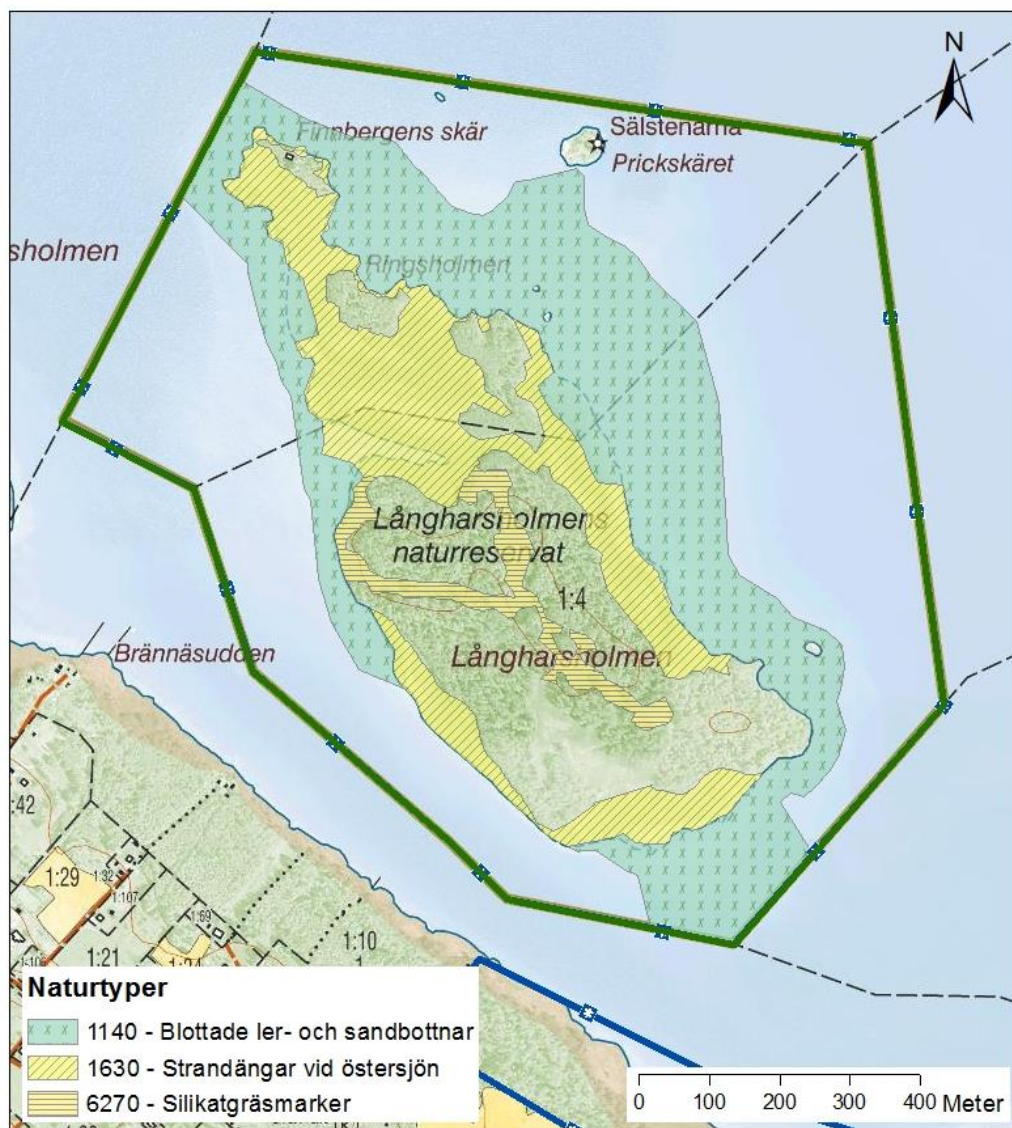
Guvå, L.1971. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 3. Medelpad.

Sundsvalls naturskyddsförening. 1988. Vägen ut i Sundsvalls natur.

Norén, L. 1974. Långharsholmens naturreservat, Västernorrlands län. Vegetation, flora, fauna och geologi samt förslag till skötselåtgärder. SNV PM 496. Solna

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypernas utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

Natura 2000
 Naturreservat

© Länsstyrelsen Västernorrland
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan